

Quicksan Flora & Fauna

Zonneveld Pater Eustachiuslaan, Beek en Donk

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Enovos Green Power

Luc Simons

Robert Schumandomein 2

6229 ES Maastricht

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 10682

Datum: 30-6-2020

Projectleider: Merijn van Hoek

Opgesteld: Niek Otten

Gecontroleerd: Jessica Loeffen - Marchal

Status: Definitief

Versie: 1

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Bescherming van soorten	12
3.3	Bescherming van gebieden.....	12
3.4	Bescherming van houtopstanden.....	13
3.5	Natuurnetwerk Brabant	14
4	Methode.....	15
4.1	Inleiding	15
4.2	Bureauonderzoek	15
4.3	Terreinbezoek.....	15
5	Beschermde soorten	16
5.1	Planten.....	16
5.2	Zoogdieren.....	17
5.2.1	Vleermuizen	17
5.2.2	Grondgebonden zoogdieren	18
5.3	Vogels	19
5.4	Reptielen.....	22
5.5	Amfibieën	22
5.6	Vissen.....	23
5.7	Ongewervelden	24
6	Conclusie	25
6.1	Beschermde soorten.....	25
6.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt	25
6.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt	25
6.1.3	Algemene zorgplicht	25
6.2	Bescherming gebieden	26
6.3	Bescherming houtopstanden	26
6.4	Natuurnetwerk Brabant	26

6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	26
6.6	Geldigheid rapportage.....	26
	Literatuur	27
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om op een oppervlak van 9 hectare een zonneveld te ontwikkelen ten behoeve van het opwekken van duurzame energie voor een lokale kwekerij.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied (afbeelding 1 & 2) heeft een totaal oppervlak van circa 9 hectare waarvan circa 6 hectare zal worden ingericht als zonneveld, de overige 3 hectare zal worden gebruikt voor de inpassing van het zonneveld (afbeelding 3). Het plangebied, tussen de Peeldijk, Pater Eustachiuslaan en de N279, ligt ten oosten van het dorp Beek en Donk binnen de gemeente Laarbeek, provincie Noord-Brabant (afbeelding 1). Het plangebied is ten tijde van het veldbezoek grotendeels in gebruik als graanakker (afbeelding 4). In het zuiden van het plangebied, langs de Pater Eustachiuslaan is een bosschage aanwezig waar relatief oude eiken staan met een diameter op borsthoogte van circa 80-100 cm met ondergroei van vuilboom en lijsterbes. De berm aan de oostkant van het plangebied bestaat uit soorten van voedselrijke bodems als fluitenkruid, kropaar, gewoon timoteegras en moerasvergeet-mij-nietje. De berm ten noorden van het plangebied is vele malen schraler en bestaat uit soorten van droge matig voedselarme tot matig voedselrijke bodems als gewone reigersbek, wouw, duizendblad en gewone zandmuur. Ten oosten wordt het plangebied begrensd door de N279 in combinatie met een watergang van circa 1,5 meter welke ook aanwezig is ten zuiden van het plangebied. De directe omgeving bestaat voornamelijk uit gronden waarop tuinbouw en specifiek glastuinbouw wordt bedreven in combinatie met veel water in de vorm van beken en kanalen en houtopstanden in de vorm van bossen en bosschages.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De gemeente Laarbeek heeft de regio waarbinnen het plangebied ligt aangewezen als ontwikkellandschap. Hierbinnen zijn alleen kleinschalige zonnevelden mogelijk met een maximaal oppervlak van 6 hectare. Omdat het plangebied circa 9 hectare groot is blijft er veel ruimte over voor de natuurlijke inrichting van het zonneveld. Het zonneveld zal worden ingericht in 4 deelgebieden. Daarbij zullen de deelgebieden worden begrensd met hagen om het oorspronkelijke kleinschalige karakter van het gebied te herstellen. De panelen zullen worden geplaatst middels een zuid-opstelling, daarnaast wordt er een hek geplaatst rondom het gehele park op 15 cm boven het maaiveld om ervoor te zorgen dat kleinere diersoorten onder het hekwerk door kunnen. Naast het aanplanten van hagen zal de oever aan de oostkant natuurvriendelijk worden ingericht. Tussen de panelen en aan de rand wordt een bloem- en kruidenrijk grasland ingezaaid. Dit zal gefaseerd worden gemaaid of worden begraaasd middels drukbegrazing door schapen. De bosschage in het zuiden van het plangebied zal geheel worden behouden bij de aanleg van het zonneveld (afbeelding 3). Tijdelijke of permanente verlichting zal niet worden geplaatst in en rondom het plangebied.

Afbeelding 1: Ligging plangebied (rood kader) ten opzichte van Beek en Donk.

Afbeelding 2: Ligging plangebied.

Afbeelding 3: Landschappelijke uitgangspuntenkaart. Bron: Eelerwoude.

Afbeelding 4: Impressie plangebied, situatie op 22-06-2020.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De wet Natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 11 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden met bebouwing en infrastructuur en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een AERIUS-berekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Echter is de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied dusdanig groot dat hierdoor geen effecten zijn te verwachten op omliggende Natura 2000-gebieden. (AERIUS, 2020)

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bomen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
  - wegbeplantingen;
  - beplantingen langs waterwegen, en
  - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
  - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;

- bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
- zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbepanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Brabant

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming. Zo gebruikt Noord-Brabant de benaming Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van het NNB geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNB denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNB-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het NNB. Het plangebied ligt op ongeveer 400 meter van begrensd NNB-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden vinden geen negatieve effecten plaats op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNB. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNB significant aantasten. Een toetsing aan het NNB-beleid wordt hierom niet noodzakelijk geacht. (Provincie Noord-Brabant, 2020)

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie;

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door N. Otten uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 22-06-2020 bij 21°C, helder weer en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied komen zowel soorten van voedselrijke tot zeer voedselrijke bodems voor als fluitenkruid, kropaar, gewoon timoteegras en moerasvergeet-mij-nietje als soorten van droge, matig voedselarme tot matig voedselrijke bodems als gewone reigersbek, wouw, duizendblad en gewone zandmuur. De soorten van matig voedselarme tot matig voedselrijke bodems komen voor in de berm ten noorden van het plangebied. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien het huidige gebruik van het plangebied als graanakker was dit ook niet de verwachting. Derhalve is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied als graanakker is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop niet verwacht en kunnen worden uitgesloten, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Geadviseerd wordt om de schrale berm direct ten noorden van het plangebied zoveel mogelijk of geheel te ontzien tijdens de aanleg van het zonneveld wegens de hoge potentiewaarde van deze berm.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk. Wel wordt geadviseerd om de schrale berm ten noorden van het plangebied zoveel mogelijk of geheel te ontzien tijdens de aanleg van het zonneveld wegens de hoge potentiewaarde van deze berm.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis is voornamelijk boom bewonend en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Gebouwen

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Potentiële verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn afwezig.

Bomen

Binnen het plangebied zijn voornamelijk relatief oude eiken aanwezig in de bosschage in het zuiden van het plangebied. Deze bosschage blijft bij de herinrichting geheel behouden tijdens de ontwikkeling. Daarnaast zijn in deze bomen geen potentieel geschikte holtes voor vleermuizen waargenomen.

Foerageergebied en vliegroutes

De bosschage binnen het plangebied en de laanbeplanting direct ten noorden en ten zuiden van het plangebied, zijn potentieel geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Verder is het plangebied zelf niet of nauwelijks geschikt doordat opgaande beplanting los van de bosschage geheel ontbreekt en de graanakker helemaal open is waardoor luwe zones en referentiepunten ontbreken. De omgeving is wel heel geschikt door het in overvloed aanwezig zijn van water en kleine bosschages.

Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen, zoals houtsingels en bosranden welke als vliegroute kunnen dienen. Essentiële vliegroutes zijn mogelijk aanwezig in de laanbeplanting ten noorden en ten zuiden van het plangebied.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Wegens het ontbreken van gebouwen en het ontbreken van geschikte holtes in bomen zijn negatieve effecten op (potentiële) verblijfplaatsen van gebouw- en boombewonende vleermuizen uit te sluiten.

Doordat de beplanting aan de noord- en zuidkant gehandhaafd blijft, kunnen negatieve effecten op (essentieel) foerageergebied en een eventuele essentiële vliegroutes worden uitgesloten. Nader onderzoek naar de functie van het plangebied voor vleermuizen is niet noodzakelijk.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, vos, haas, konijn, en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast kunnen een aantal van het plangebied gebruik maken als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Van de beschermde soorten zonder provinciale vrijstelling komen verschillende soorten voor in de directe omgeving van het plangebied. Het gaat hierbij om bever, das, eekhoorn en steenmarter. Verblijfplaatsen ontbreken van deze soorten. Bevers leven in en direct aan grote watervoerende elementen als rivieren en kanalen en kunnen op basis van het aanwezige biotoop worden uitgesloten. Verblijfplaatsen van das (burchten) en eekhoorn (nesten) zijn binnen het plangebied niet waargenomen en oude, open schuren waar steenmarter mogelijk verblijfplaatsen heeft zijn in het plangebied afwezig. Wel zijn deze aanwezig in de omliggende bebouwing waardoor steenmarters het plangebied kunnen gebruiken als onderdeel van hun foerageergebied. Essentieel foerageergebied is binnen het plangebied niet aanwezig gezien de ligging in een gevarieerde omgeving van tuinbouw, waterelementen en bosschages. Daarnaast zijn er geen sporen als prenten, latrines of putjes gevonden van foeragerende dassen of steenmarters binnen het plangebied. Mogelijk dat het plangebied wel incidenteel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van eekhoorn, das en steenmarter als onderdeel van het territorium of leefgebied.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk en beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. Met het natuurlijk inrichten van het zonneveld zal voor veel soorten het plangebied geschikter worden dan in de huidige situatie het geval is. Ook zal het veld toegankelijk blijven voor grondgebonden zoogdieren doordat het hekwerk 15 cm boven maaiveld wordt geplaatst.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor de overige soorten zonder provinciale vrijstelling geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse niet aangetroffen. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van das, eekhoorn en steenmarter. Een negatief effect op beschermde grondgebonden zoogdieren kan worden uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van het zelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Broedvogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de vrij algemene broedvogels van het agrarisch gebied. Onder andere de volgende vogelsoorten maken (mogelijk) gebruik van het plangebied. Het gaat hierbij om merel, houtduif, holenduif, winterkoning, witte kwikstaart, zanglijster, wilde eend, waterhoen en roodborst. Binnen het veldbezoek was een wilde eend aanwezig met jongen welke mogelijk gebroed heeft in de waterkant binnen of nabij het plangebied. Daarnaast waren er veelvuldig houtduiven aanwezig welke mogelijk broeden in de bosschage in het zuiden van het plangebied.

Jaarrond beschermde nesten

In de bosschage in het zuiden van het plangebied is een horst gevonden welke vermoedelijk ooit bewoond is door een buizerd (afbeelding 5-6). Door het compleet afwezig zijn van sporen onder het nest en het ontbreken van alarmerende adulte vogels in de omgeving, lijkt het nest niet in gebruik te zijn door buizerd. Door de hoogte van het nest kon niet worden ingeschat of het nest door overige vogels met jaarrond beschermde nesten in gebruik is. Onder het nest zijn geen poepsporen, braakballen en prooi-resten aangetroffen van andere roofvogels. Desondanks kan niet geheel worden uitgesloten dat het nest in gebruik is of nog jaarlijks in gebruik wordt genomen.

Naast het aangetroffen horst zijn er geen nesten, verblijfplaatsen, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken aangetroffen binnen het plangebied. Deze worden op basis van het huidige gebruik van het plangebied als graanakker en het ontbreken bebouwing en bomen binnen het plangebied ook niet verwacht. Mogelijk dat enkele soorten met jaarrond beschermde nesten wel het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied, zoals buizerd, boomvalk, sperwer, ransuil, steenuil en kerkuil waarbij zij bijvoorbeeld langs de randen foerageren.

Afbeelding 5: Het (oude)horst welke aanwezig is in de bosschage in het zuiden van het plangebied.

Afbeelding 6: locatie (oude)horst.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten te verwachten waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als koolmees, pimpelmees, boomkruiper, boomklever, boerenwaluw, huiswaluw en spreeuw. Deze soorten maken mogelijk incidenteel van het plangebied gebruik om te foerageren, daarnaast zou boomkruiper ook kunnen broeden in de bosschage in het zuiden van het plangebied. Voor de andere soorten ontbreken geschikte nestlocaties als boomholten of open schuren.

Effecten en ontheffing

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. In het huidige plangebied is werken binnen het broedseizoen alleen mogelijk zolang er geen werkzaamheden worden verricht aan de sloten en oevers binnen het plangebied. De kans dat hier nesten aanwezig zijn van wilde eend en waterhoen is reëel. Andere broedvogels of grondbroeders op bijvoorbeeld de graanakker worden niet verwacht waardoor hier wel mogelijkheden zijn om binnen het broedseizoen te werken, mits voorafgaand aan de werkzaamheden altijd wordt gecontroleerd op aanwezige nesten.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. De mogelijke nestlocatie van het horst zal tijdens de ontwikkeling niet worden aangetast; zowel de boom waarin het horst aanwezig is als de bomen rondom deze en de gehele bosschage blijft behouden. De afstand van het horst tot de rand van het bosschage is circa 15 meter. De afstand tot panelen is circa 45 meter. Met de aanleg en inrichting van het zonneveld wordt daarmee voldoende afstand aangehouden tot het horst. Indien deze in gebruik door een vogel met jaarrond beschermd nest, is geen sprake van verstoring waardoor de vogel zijn nest verlaat of sprake van beschadiging of vernieling van het horst.

Van een functionele leefomgeving is geen sprake gezien het kleine oppervlakte van het plangebied en het gegeven dat roofvogels grote afstanden afleggen in zoektocht naar voedsel. Daarnaast zal bij de nieuwe inrichting van het zonneveld een langdurig en gevarieerd gebied ontstaan met natuurvriendelijke oevers, bloem- en kruidenrijk grasland en hagen. Hierdoor ontstaat voor een soort als buizerd een gevarieerd gebied met veel zitplaatsen voor het vangen van muizen en voor boomvalk een beter ontwikkelde oevervegetatie waardoor grote insecten waaronder libellen naar verwachting zullen toenemen in en rondom het plangebied. Met de geplande ontwikkeling wordt leefgebied in de omgeving zelfs verbeteren. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Gelet op de huidige inrichting van het plangebied en het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied voor deze soorten, gaat het om slechts enkele foeragerende en mogelijk broedende eerder genoemde algemene vogelsoorten. Er zijn in de omgeving voldoende alternatieve foerageermogelijkheden aanwezig en de aanwezige opgaande beplanting aan de noord- en zuidzijde blijft in zijn geheel behouden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

---

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Conclusie: Bij voorkeur alle maar ten minste de werkzaamheden aan de oevers en watergangen moeten in verband met de aanwezigheid van broedende watervogels buiten het broedseizoen, wat loopt van 1 maart tot 15 juli, worden uitgevoerd. Let op dat in gebruik zijnde nesten niet mogen worden verstoord of beschadigd, ongeacht de tijdstip van het jaar.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied (NDFF, 2020).

Effecten en ontheffing

Op basis van het aanwezige biotoop kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop en de watergang aan de zuid-en oostkant van het plangebied als voortplantingsbiotoop.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of rugstreeppad, worden niet verwacht in het plangebied vanwege het ontbreken van geschikte voortplantingsbiotoop. Zo ontbreken geschikte waterelementen, voor dergelijke soorten zijn visvrije, goed ontwikkelde poelen en een goed vergraafbare bodems belangrijk. Ondanks dat er geen verspreidingsgegevens van beide soorten bekend zijn zou de bosschage mogelijk door kamsalamander worden gebruikt als landhabitat (NDFF, 2020). Dit landhabitat zal tijdens het uitvoeren van de ontwikkeling niet worden geschaad vanwege het geheel behouden van de bosschage.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. Daarnaast wordt het plangebied verbeterd met de aanleg van een natuurvriendelijke oever.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermden amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt zoals kamsalamander kunnen op basis van het aanwezige biotoop niet geheel worden uitgesloten. Het geschikte landhabitat blijft echter geheel behouden waardoor negatieve effecten wel zijn uit te sluiten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd de werkzaamheden aan de oevers en watergangen uit te voeren in augustus tot en met oktober, wanneer de larven zijn volgroeid en buiten de kwetsbare winterperiode,

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk. Wel wordt in het kader van de zorgplicht geadviseerd om werkzaamheden aan de watergangen en oevers uit te voeren in augustus tot en met oktober.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn vissoorten als tiendoornige stekelbaars, rietvoorn en kleine modderkruiper mogelijk aanwezig in de watergangen ten zuiden en ten oosten van het plangebied.

Beschermden vissen niet geheel uit te sluiten door een tekort aan geschikte gegevens in de regio. De watergang is matig geschikt als habitat voor grote modderkruiper. Waarnemingen van deze soort zijn niet bekend.

Effecten en ontheffing

Bij het natuurvriendelijk inrichten van de oevers van de watergang aan de zuid- en oostkant van het plangebied worden geen negatieve effecten verwacht op grote modderkruiper. Door het grotendeels ontbreken dan wel beperkte aanwezigheid van een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie en diepe delen in de watergang die vorstvrij blijven, en daarmee geschikt zijn als overwinteringslocatie, zijn de watergangen matig geschikt als habitat voor de beschermde grote modderkruiper. Waarnemingen van beschermde vissoorten zijn ook niet bekend.

Doordat geen gehele waterlopen worden vergraven en deze als geheel behouden blijven, blijft voor aanwezige vissen te allen tijde geschikt habitat beschikbaar en de mogelijkheid om te vluchten. Voor beschermde vissoorten als grote modderkruiper worden door de graafwerkzaamheden welke noodzakelijk zijn voor het herinrichten van de oever geen essentiële voortplantingsplaatsen of overwinteringsplaatsen verstoord of beschadigd.

Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel en platte schijfhoorn niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt biotoop dat onder andere bestaat uit heideterreinen, goed ontwikkelde oever- en watervegetaties en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad, kleine watersalamander, ree, haas, vos, konijn en diverse algemene muizensoorten. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Daarnaast zal het plangebied na de herinrichting voor veel soorten geschikter zijn dan in de huidige situatie het geval is.

Planten

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk. Wel wordt geadviseerd om de schrale berm ten noorden van het plangebied zoveel mogelijk of geheel te ontzien tijdens de aanleg van het zonneveld wegens de hoge potentiewaarde van deze berm.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren. **In het huidige plangebied is werken binnen het broedseizoen alleen mogelijk zolang er geen werkzaamheden worden verricht aan de watergangen en oevers binnen het plangebied.** De kans dat hier nesten aanwezig zijn van wilde eend en waterhoen is reëel. Andere broedvogels als grondbroeders op bijvoorbeeld de graanakker worden niet verwacht waardoor hier wel mogelijkheden zijn om binnen het broedseizoen te werken, mits vooraf altijd wordt gecontroleerd op aanwezigte, in gebruik zijnde nesten.

6.1.3 Algemene zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

---

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Amfibieën

Er wordt geadviseerd om in het kader van de zorgplicht rekening te houden met werkzaamheden aan de watergangen en deze uit te voeren in augustus – oktober.

6.2 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een AERIUS-berekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Echter is de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied dusdanig groot dat hierdoor geen effecten zijn te verwachten op omliggende Natura 2000-gebieden.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Brabant

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het NNB. Het plangebied ligt op ongeveer 400 meter van begrensd NNB-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNB. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNB significant aantasten. Een toetsing aan het NNB-beleid wordt hierom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten en natuurbeleid aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

7 Literatuur

AERIUS. (2020). *AERIUS calculator*. Opgeroepen op februari 24, 2020, van calculator.aerius.nl: <https://calculator.aerius.nl/>

NDFF. (2020). *uitvoerportaal*. Opgeroepen op 2020, van ndff-ecogrid.nl: <https://ndff-ecogrid.nl/>

Provincie Noord-Brabant. (2020). *natuurbeheerplan*. Opgeroepen op Februari 4, 2020, van kaartbank.brabant.nl: <https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

---

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernietigen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernietigen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernietigen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernietigen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernietigen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatistische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatistische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatistische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl